

Wolontariat w służbie człowiekowi

Człowiek jako istota społeczna głęboko zakorzeniona w kulturze, ciągle poszukuje trwałych wartości i nowych obszarów aktywności społecznej mogących nadać jego życiu głęboki sens. Współcześnie wielu młodych ludzi odkrywa w sobie pragnienie, by pomagać innym i w ten sposób pomnażać w sobie i innych pokłady dobra. Jednym z takich obszarów działalności społecznej, w którym coraz większa rzesza młodych ludzi realizuje swoje zaangażowanie na rzecz potrzebujących, jest wolontariat. Stanowi on obecnie dynamiczny, pełen entuzjazmu ruch społeczny opierający się wyłącznie na bezinteresownej woli służenia innym ludziom. W związku z tym, że wolontariat rozwija się w coraz większej liczbie placówek edukacyjnych i wychowawczych oraz różnego rodzaju organizacjach młodzieżowych pojawia się obecnie pilna potrzeba ukazania go jako jednego z ważnych czynników mogących przyczynić się do kształtowania postaw prospołecznych u młodzieży.

Odpowiadając na potrzeby wielu środowisk zajmujących się zarówno wychowaniem jak i działalnością społeczną, problematykę działalności młodzieżowego wolontariatu podjęła Katarzyna Braun w książce zatytułowanej *Wolontariat, młodzież, wychowanie*, zwracając szczególną uwagę w swych dociekaniach naukowych na aspekt wychowawczy, który dla młodego człowieka staje się coraz częściej miejscem samorealizacji oraz sposobem poznania i określenia samego siebie, a także znalezienia swojego miejsca w życiu. Głównym celem rozważań podjętych w recenzowanej książce było ukazanie specyfiki wolontariatu młodzieżowego oraz jego wpływ na wychowanie prospołeczne młodego pokolenia. Ponadto podjęta została także próba wyłonienia i opisanie czynników, które mogą przyczynić się do skuteczności wychowania prospołecznego w zorganizowanej grupie wolontariuszy.

Aby osiągnąć założone cele, autorka najpierw dokonała gruntownej analizy literatury przedmiotu, następnie przeprowadziła postępowanie badawcze oraz dokonała wnikliwej analizy zebranego materiału. Recenzowana praca ma zatem charakter teoretyczno-badawczy i składa się z pięciu rozdziałów.

Rozdział pierwszy poświęcony został charakterystyce podstawowych założeń wolontariatu (idea i zasady funkcjonowania), ze szczególnym uwzględnieniem wolontariatu młodzieżowego. Zawiera również klarowne wyjaśnienia terminologii związanej z wolontariatem oraz genezę działań wolontarystycznych sięgającą swymi korzeniami starożytnej Grecji i Rzymu. W dalszej części rozdziału autorka

trafnie prezentuje treści dotyczące różnych obszarów i rodzajów działań wolontarystycznych, wraz z obowiązującymi aktualnie normami prawnymi. Jednocześnie w swej refleksji mocno podkreśla, że wolontariat obecnie nastawiony jest nie tylko na usuwanie negatywnych skutków dysfunkcji i patologii społecznych, ale także na rozwiązywanie problemów poprzez docieranie do ich przyczyn i poszukiwanie nowych rozwiązań. W końcowej części tego rozdziału został zamieszczony ważny paragraf, w którym wskazano i omówiono pożądane cechy osobowe (empatię, pracowitość, chęć systematycznej pracy nad rozwojem własnym i innych), których oczekuje się dziś od wolontariusza.

W kolejnym, drugim rozdziale autorka w sposób rzeczowy analizuje treści dotyczące wychowania prospołecznego młodzieży w kontekście potrzeb i zmian rozwojowych zachodzących u młodzieży, tak w sferze rozwoju biologicznego, psychicznego, jaki i społecznego. Informacje, które zostały zamieszczone w tej części pracy, wskazują jak znaczące w życiu młodego człowieka jest kształtowanie dojrzałej osobowości, dające mu szansę na określenie swojej tożsamości i preferowanej hierarchii wartości, a także podjęcie działań zmierzających w kierunku permanentnego samowychowania. W treści tego rozdziału wyakcentowana została również potrzeba wychowania młodych ku wartościom. Autorka dała tym samy wyraz swemu przekonaniu, że podejmowana aktywność młodzieży na rzecz potrzebujących ściśle wiąże się ze sferą moralną życia młodego człowieka, która również wymaga formacji. Celem zaś wychowania prospołecznego, poddanego analizie w końcowej części rozdziału, jest kształtowanie w wychowanku postaw prospołecznych, przejawiających się w większej częstotliwości podejmowanych aktów pomocowych i wrażliwości na potrzeby innych oraz w bardziej systematycznym i przemyślanym procesie wspierania potrzebujących.

Trzeci rozdział poświęcony jest opisowi metodologii oraz organizacji badań własnych. Przeprowadzona wcześniej analiza literatury przedmiotu, umożliwiła precyzyjne sformułowanie problemów badawczych oraz hipotez. Autorka przyjęła między innymi założenie, że młodzież angażującą się w działalność wolontarystyczną, charakteryzuje wrażliwość, sumienność i odpowiedzialność oraz częste podejmowanie działań o charakterze prospołecznym. Innym ważnym założeniem było przyjęcie tezy, że młodzież pod wpływem pracy w wolontariacie lepiej poznają ludzkie problemy, które rozbudzają jej wrażliwość i „wyobraźnię miłosierdzia” oraz sprzyjają wychowaniu prospołecznemu.

Rozdział czwarty z kolei zawiera analizę wyników badań dotyczących działalności wolontarystycznej młodzieży, z uwzględnieniem źródeł i poziomu wiedzy na temat wolontariatu, motywów zaangażowania, rodzaju wykonywanej pracy i sytuacji trudnych w działalności prospołecznej, jak również głównych sposobów ich przezwyciężania. Ważnym elementem tego rozdziału jest próba dokonania opisu cech charakteru młodych wolontariuszy oraz preferowanych przez nich wartości i uznawanych w życiu wzorców osobowych. Wyniki badań jednoznacznie dowodzą,

Recenzje

że pracę w wolontariacie podejmują zwykle osoby, dla których jest on działaniem wywierającym duży wpływ na ich życie osobiste i społeczne, a sami zaś wolontariusze najczęściej postrzegani są jako osoby o „wielkich sercach”, charakteryzujące się otwartością, bezinteresownością i pomysłowością.

Rozdział piąty stanowi natomiast opis czynników sprzyjających wychowaniu prospołecznemu młodzieży zaangażowanej w wolontariat. Należą do nich przede wszystkim czas, organizacja pracy wolontariuszy, rówieśnicza grupa wolontariacka oraz opiekun grupy. Ponadto, na podstawie analizy wyników badań, autorka stwierdza, że postawy prospołeczne młodzieży kształtują się wówczas, gdy wolontariusze podejmują stałą pracę (z dużą częstotliwością) na rzecz potrzebujących. W zakończeniu ostatniego rozdziału recenzowanej książki zamieszczone zostały wnioski pedagogiczne wskazujące na to, jak działalność wolontariatu młodzieżowego może przyczynić się do kształtowania dojrzałych postaw prospołecznych wśród młodzieży.

Recenzowana publikacja Katarzyny Braun *Wolontariat, młodzież, wychowanie* jest niewątpliwie ciekawym i inspirującym studium nad historią, naturą oraz funkcjonowaniem wolontariatu młodzieżowego z jego nieodzownym aspektem wychowawczym. Niewątpliwie wnikliwość dociekań naukowych autorki, pozwala stwierdzić, że wolontariat jest jednym z ważnych środowisk, w którym dokonuje się wychowanie prospołeczne młodych ludzi. Należy jednak zauważyć, że zwykle każdy wolontariusz jest „indywidualnością” obdarzoną niepowtarzalnym charakterem i zdolnościami oraz własną historią rodzinną i społeczną. Stąd, jak stwierdza Braun, wynika potrzeba indywidualizacji pracy z młodymi wolontariuszami, której nieodzownym warunkiem jest dokładne poznanie każdego z nich z osobna. Temu, między innymi, mają służyć sformułowane w zakończeniu książki pewne postulaty, które mają przyczynić się do jeszcze lepszej organizacji grup młodzieżowego wolontariatu. Podjęta problematyka czyni z recenzowanej książki ważny głos w toczącej się obecnie dyskusji w środowiskach naukowych, akademickich oraz środkach masowego przekazu na temat aktywności i wychowania prospołecznego młodego pokolenia.

Katarzyna Braun, *Wolontariat, młodzież, wychowanie*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2012,
stron: 267.